

DEBRECZENI FÜGGETLEN UJSÁG

ÉLŐFIZETÉSI ÁR: HELYBEN: EGY ÓRA 1 KORONA, NEGYEDÉVRE 3 KORONA, VIDÉKEN: EGY ÓRA 1 KORONA 50 FILLÉR, NEGYEDÉVRE 4 KORONA 50 FILLÉR

PÁRTOKTÓL FÜGGETLEN
POLITIKAI NAPILAP

FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. HEGEDŰS LORÁNT
KIADÓTULAJDONOSOK: HOFFMANN ÉS KRONOVITZ
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: PIAC-UTCA 49

Dubno várát elfoglaltuk

Böhm-Ermolli hadserege az Ikva mentén nyomul előre — A Serethen túl előretört oroszokat a Bothmer-hadsereg visszavetette — Az oroszok a Njemen-vonalon is visszavonulnak — A németek az Argonneokban elfoglalták a Marie Therese erődöt — Zeppelinek bombázták a londoni Cityt és a keleti angol partvidéket

Puchallo csapatai tegnap bevették Dubno várát. Pontosán egy héttel Luck eleste után magyar és osztrák katonák kezére jutott a második wolhyniai erősség s immár csak Rownowan az oroszok birtokában a várháromszög, amely a háboru kitörése idején támasztéka volt az oroszok Galicia elleni felvonulásának. A harctéri helyzet alakulása arra a föltevése jogosit, hogy Rownow várának ormán se fog sokáig lengeni a cári lobogó. Puchallo hadseregének centruma ugyanis Olyka fölött áttörte az orosz frontot s az áttörés következtében Rownowot most már nyugat felől is közvetlen veszedelem fenyegeti. A wolhyniai várháromszög tehát, rövidesen a lengyelországi várnéyszög sorsára jut. — Egyébként az orosz hadszíntér déli részének minden szakaszáról kedvező híreket kaptunk a tegnapi napról. Böhm-Ermolli hadserege teljesen kiaknázta a Radziwilow—Podkamien között három nappal ezelőtt kivívott győzelmét és tegnap óta már egész arcvonalával orosz területen operál. — Bothmer gróf hadserege még harcol a Serethvonalért; az oroszok támadásai, melyeket nagy tulerővel indítottak az osztrák-magyar és bajor csapatok ellen, véres kudarccal végződtek.

Az északi orosz hadszíntéren a német főparancsnokság alatt működő szövetséges csapatok folytatták általános előnyomulásukat, amelyek ismét jelentékeny területekről szorították vissza az ellenséget. József Ferdinánd főherceg serege a Bug-Dnjeper csatornától északra előrehaladt Pinsk felé, a Mackensen-hadcsoport északi szárnya pedig a minski vasutvonal mentén kényszerítette az oroszokat Bereznakartuskánál birt állásuk feladására. Lipót bajor herceg hadcsoportja s ebben Kövess tábornok magyar serege szintén a Minskbe való visszavonulás lehetőségétől igyekszik megfosztani az orosz erőket. Tovább északra Gallwitz tábornok eredményes üldöző harcokat folytat.

Az oroszok abban bizakodtak, hogy immár ötödik hónapja tartó offenzívánkat legalább is meg fogja állítani az angol-francia általános támadás, melyet Joffre szeptemberre ígért. Az oroszoknak ebben a reményükben is csalódnok kellett. A nyugati hadszíntér valóban megélenkült, de a hosszú stagnációt itt is a németek támadása váltotta föl. A német trónörökös hadserege előretört az argonnei erdőségben s elragadta a franciáktól a Marie Therese erődöt,

melynek védőseregét — több mint 2000 embert — elfogták és 48 gépfegyveren kívül nagymennyiségű egyéb hadifőlszerelést zsákmányoltak. Egyidejűleg a Zeppelinek London és a keleti angol partvidék ellen impozáns támadásáról ad hírt a német tengerészeti vezérkar: a londoni City, a dokkok és a kikötők, valamint a norwichi és a middlesboroughi gyártelepek voltak célpontjai a német hadi léghajók robbantó és gyújtó bombáinak.

Mai távirataink:

Höfer jelentése

Budapest, szeptember 9. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.) — A főhadiszállás jelentése az orosz hadszíntérről:

Wolhyniában támadásunk halad. Tegnap az orosz arcvonalat Olykától északra áttörtük.

Dubnot, a wolhyniai várháromszög második várát bevettük. Tegnap délután osztrák honvéd-lovaság vonult be a városba. A folyón felfelé fekvő zárerődök birtokunkban vannak.

Böhm-Ermolli tábornok serege a felső Ikvaig és Nowo Aleksinecen túl nyomult előre.

A Trembowlától nyugatra fekvő területen a Serethen előnyomult orosz csapatokat majdnem mindenütt újra visszavetettük. Itt a tulerőben levő ellenség ellen folytatott küzdelemben a német testőr-zászlóalj von Leu ezredes vezénylete alatt különösen eredményesen avatkozott be a harcba.

A Sereth alsó folyásánál és a Dnjeper mellett aránylag csend uralkodott. A Nowosiolka—Kostjukowa melletti hadállásokért tegnap jelentett győzelmes ütközetben a gyalogos harcban a Brudermann altábornagy vezérlete alatt álló lovaságnak kiváló része volt.

A Jaszolda vidéki osztrák-magyar csapatok egyes részei elfoglalták Michalin vidékét, Ruzanytól délre.

HÖFER altábornagy,
a vezérkar főnökének helyettese.

A német jelentés

Berlin, szeptember 9. — (Miniszterelnökség sajtóosztálya.) A nagy főhadiszállás jelentése a keleti hadszíntérről:

Hindenburg tábornagy hadcsoportja: A Keleti-tengertől az Olitától keletre fekvő területig nem történt lényeges változás.

Yeziory és a Njemen között az ellenség

szívesen ellenáll. Csapataink közelednek Skidelhez.

A Njementől északra az ellenség vereségét azáltal kerülte el, hogy visszavonult a Zelwianka mögé, melynek nyugati partját már csak utóvédei tartják.

A hadcsoport 3550 oroszot elfogott és 10 gépfegyvert zsákmányolt.

Lipót bajor herceg tábornagy hadcsoportja: Itt is elértük az ellenséges háttérrel folytatott harcok közben több helyen a Zelwiankát. Rozanától délre kiereszkoltuk az átkelést a Rozawán.

Az osztrák-magyar csapatok a Siselectől északkeletre elterülő erdőn át nyomulnak előre.

Mackensen tábornagy hadcsoportja: Chomsknál elérte a Jaszolda északi partját. Észak felé irányuló előnyomulásunkkal az ellenséget Bereza-Kartuska elhagyására kényszerítettük.

A Sporowski-tó és a Dnjeper-Bug csatorna között további tért nyertünk.

Délkeleti hadszíntér: Ostrowtól délre a Serethen át előnyomult ellenséget északi szárnyára vetettük vissza.

LEGFELSŐBB HADVEZETŐSÉG.

A cár mint fővezér Nikoláj nagyherceg bukása

Berlin, szeptember 9. A tegnapi nap szenzációja: Nikoláj Nikolajevics nagyherceg viszályozása, noha a négy új hadvezér kinevezéséből és abból a körülményből, hogy a főparancsnokságot a cár vette át, előre lehetett látni ezt az eseményt. Csak az a kérdés, milyen értelemben kell ezt felfogni: a nagyherceg jégretételét jelenti-e, vagy pedig a nagyherceg ismert ravaszágával nem akarja-e császári unokaöccsére háritani az odiumot mindenért, ami most az orosz hadsereg menekülése után várható, hogy tartalékban tartsa magát a haza megmentőjének a szerepére. Röviden: a nagyherceget tették-e félre, vagy ő tesz-e mást félre? Minden ezen fordul meg.

Berlin, szeptember 9. Nikoláj nagyhercegnek alkirályvá, azaz kaukázusi helytartóvá való kinevezés majdnem száműzetés gyanánt tekinthető, bár ezt a legjobban keresett állást mindig a cár kimondott kedvencei bírták. — Jelenleg az öreg Woronzow-Daskow gróf volt a helytartó és egyidejűleg főparancsnoka a kaukázusi hadseregnek, mely azonban most

hátterbe szorult. Azt hiszik, hogy a nagyherceg távoztása a duma vezéreivel folytatott tanácskozások eredménye és most a *Krivosein-kabinetet várják*. A nagyherceg visszalépését nem kell optimiztikusan megítélni, hanem jó lesz bevárni az események további menetét. A változás folytán a cár mindenről személyesen és jobban fog értesülni, mint eddig, amikor csak Nikoláj nagyherceg füleivel hallott és az ő szemeivel látott.

Lugano, szeptember 9. Az olasz sajtó közli, hogy a cár átvette az orosz hadsereg fővezérletét. A *Corriere della Sera* azt írja, hogy ezzel a cár ünnepelesen kötelezi magát az orosz nép és a szövetségesek, a betolakodók, a világ és a történelem előtt, hogy *Oroszország csak akkor teszi le a fegyvert, ha teljes győzelmet aratott*. — Az orosz hadsereg, mint a fénix a hamvaiból, fog fölemelkedni vereségeiből. Persze, ehhez idő és lassu, fáradságos munka kell.

Elosapott vezérek reaktiválása

Stockholm, szeptember 9. (Magyar Távirati Iroda.) A *Dagens Nyheter* jelenti Pétervárról: A cár nyolc tábornokot, akiket *Nikoláj Nikolajevics* nagyherceg a mazuri vereségek után elcsapott, visszahelyezett állásába.

A pétervári *Rjecs* jelenti, hogy az egész orosz haderőt átcsoportosítják.

Az oroszok kivonulása Grodnoból

Rotterdam, szeptember 9. A *Daily Mail* jelenti Pétervárról, hogy a grodnoi orosz csapatok már biztonságban vannak.

A Mackensen-hadsereg vezéreinek kitüntetése

Danzig, szeptember 9. A császár a következő táviratot intézte *Mackensen* tábornagyhoz:

„Brest-Litovsk hatalmas várának gyors eleste, melynek az volt a feladata, hogy elzárja az utat az ellenséges hadsereg szívéhez, volt az eredménye azoknak a fényes hadműveleteknek, melyeket az ön vezetése alatt egyesült szövetséges seregek, mióta hat héttel ezelőtt átlépték Galícia északi határát, más hadcsoportokkal összeköttetésben végrehajtottak. A hadjárat ezen részében méltán csatlakoznak az ön és csapatainak teljesítményei azokhoz, amelyek fegyvereinket a Dunajectől a Sanig és onnan Lemberg fölszabadításáig s a Bugig vitték. Sem az ellenség tulnyomó száma, sem az uttalan mocsarak s az őserdő nem voltak képesek megakasztani diadalmenetüket. A vezértől kezdve az utolsó közlegényig véghezvitt ezen tettek iránti hálás megemlékezés sohasem fog kialudni népünkben. A *fekete sas* magas érdemrendemet adományozom önnek, a vezénylő tábornokoknak pedig, akiknek rendelkezései Brest-Litovsk gyors bevételét eredményezték: *Falkenhayn* lovassági tábornoknak, *Straussenbergi Arz* gyalogsági tábornoknak és *Hoffmann* altábornagnak a *Pour le mérite* rendet.

Az olasz háború

Visszavert kisebb olasz támadások

Budapest, szeptember 9. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.) — A főhadiszállás jelentése az olasz hadszíntérről:

Az általános csend tart.

A Schluderbach - szakaszon csapataink gyenge ellenséges osztagokat vertek vissza tüzeléssel, amikor azok Popena-hadállásaink ellen tapogatózva előnyomultak. Hasonlóképpen visszavertek két olasz századot, amely a Peralba-szakaszon fekvő egyik támpontunkat támadta meg. Több ellenséges járőrt, amint a Monte Ciadenist meg akarták mászni, lelőttünk.

HÖFER altábornagy,

a vezérkar főnökének helyettese.

Cadorna jelentései az osztrák-magyar csapatok közt

Innsbruck, szeptember 9. (Magyar Távirati Iroda.) Az olasz vezérkar jelentései néhány nap óta közkezen forognak csapatainknál. *Főparancsnokságunk ugyanis szétosztatta a legénység között Cadorna jelentéseit* s a legénység most nagyszerűen mulat az olasz győzelmi híreken és a szájalmas időjárásai jelentéseken.

Joffre látogatása az olasz főhadiszálláson

Kopenhága, szeptember 9. A párisi lapok római táviratai hangsúlyozzák, hogy *Joffre* az olasz fronton tett látogatása a jelen körülmények között egész Olaszországban mély benyomást keltett. A lapok azon fáradoznak, hogy *lehetőleg nagy politikai jelentőséget tulajdonítsanak a látogatásnak* s azt a reményt fejezik ki, hogy a látogatás fontos események bevezetését képezi.

Genf, szeptember 9. *Joffre*-nak a Corazhegy és a Karni Alpok közti olasz állásoknál történt tíz órás látogatásáról a következőket jelentik: Az olaszok — mint *Joffre* rögtön megállapította — különösen német, néhol pedig francia védelmi rendszert sajátítottak el. A generalisszimusz technikai megjegyzések tekintetében tartózkodó volt. A kíséretében volt tisztek bókjai általános természetűek voltak. Az osztrák-magyar állások megszemlélése alkalmával *Joffre* a maga látcsóvján kívül az egyik olasz vezérkari tisztnek Németországból való látcsóvját is használta. Udineből és később Vencéből is táviratilag értesítette benyomásairól *Millerand* hadügyminisztert, aki szintén meghívást fog kapni az olasz főhadiszállásra.

A francia harctér

A németek nagy győzelme az argonnei erdőségben

Berlin, szeptember 9. — (Miniszterelnökség sajtóosztálya.) A nagy főhadiszállás jelentése a nyugati hadszíntérről:

Az Argonneokban tegnap *Vienne le Chateautól* északkeletre *württembergi és lotharingiai* ezredeink támadásra törtek előre. Rohamoszó gyalogságunk, melyet a tüzéség derekasan támogatott, két kilométeren felüli arcvonal szélességben és 300—500 méternyi mélységben elfoglalta az ellenséges állásokat és több támaszpontot ezek között a franciák részéről sokat emlegetett *Marie Therese* erődíjüket. — 30 tiszte, 1999 főnyi legénységet elfogtunk, 48 gépjegyet, 54 aknavetőt, 1 revolverágyút zsákmányoltunk.

A tegnapelőtről tegnapra virradó éjjelen Londonban a dokkokra, a kikötőre és környékére bőségesen vetettünk robbantó és gyújtó bombákat. A hatás kielégítő volt. Léghajóink heves lövetésük ellenére sértetlenül tértek vissza.

Német repülőgéprajok megtámadták Nancyt.

LEGFELSŐBB HADVEZETŐSÉG.

London-City és a keleti angol partvidék bombázása

Berlin, szeptember 9. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.) *Hivatalos jelentés*.

Szeptember 8-ikáról 9-ikére virradó éjjel tengerészeti léghajóink jó eredménnyel megtámadták a londoni City nyugati részét, továbbá a nagy gyártelepeket Norwich mellett, valamint a middlesboroughi kikötőt és vasműveket. Erős robbanásokat és számos tüzet figyeltünk meg.

Az ellenséges útegek hevesen lőttek lég-hajóinkra. Mindegyik sértetlenül tért vissza.

A Tengerészeti Vezérkar Főnöke.

London, szeptember 9. (Magyar Távirati Iroda.) A Reuter-ügynökség jelenti: *A múlt éjjel három Zeppelin bombázta a keleti grófságokat. Tizenöt ház elpusztult. Tizen meghaltak, negyvenhárom megsebesültek.*

Amerika és a háború

Washington, szeptember 9. (Magyar Távirati Iroda.) *Wilson* elnök tegnap meglátogatta *Lansing* külügyi államtitkárt. Kormánykörökben nagy fontosságot tulajdonítanak a látogatásnak.

A Balkán-államok

Német jegyzék Romániához

Genf, szeptember 9. (Magyar Távirati Iroda.) Az *Echo de Paris* jelenti Bukarestből: *Busche* bukaresti német követi kormányja megbízásából *jegyzéket nyújtott át* a román kormánynak. A német jegyzék barátságos hangon *tisztázza akarja a transito-forgalom kérdését*.

A szerbek kiűrik Zajosárt

Szajoniki, szeptember 9. (Magyar Távirati Iroda.) Szerbiából jövő utasok beszélik, hogy *a szerbek Zajosárból az élelmiszer- és muni-ció-készleteket Nisbe szállították*. Ezt az intézkedést a szerb-bolgár viszony kiélesedésével magyarázzák.

Görög-bolgár határvillongások

Szófia, szeptember 9. (Magyar Távirati Iroda.) A görög-bolgár határon összeütközések történtek a határőrök között. A szerb-görög határon megerősítették az őrséget.

A bolgár-török megegyezés

Szófia, szeptember 9. (Magyar Távirati Iroda.) A török-bolgár megegyezést a két állam meghatalmazottai szeptember hó 3-án írták alá. *Radoslawow* bolgár miniszterelnök a megállapodások tartalmát közölte a bolgár pártok vezetőivel. A megegyezés következtében Bulgária új határa a *Tundza* folyó lesz, a délnyugati határ *Drinápoly*nak *Karogaacs* nevű külvárosáig, onnét a *Marica* folyó mentén *Enosig*. *Törökország összesen 2300 négyzet kilométernyi területet engedett át Bulgáriának*.

Frankfurt, szeptember 9. A *Frankfurter Zeitung* jelenti: *A török területek ünnepeles átadása e hó 19-én lesz*. Két török ezred diszben várja a határon a kiküldendő két bolgár ezredet. Este a török kormány *Drinápolyban* banketet ad a bolgár államférfiak tiszteletére.

Meggyilkolt bolgár képviselő

Szófia, szeptember 9. (Magyar Távirati Iroda.) *Xanthiból* jelenti, hogy ismeretlen egyének az utcán megrohanták *Mehmed basa* szobranjei képviselőt és *revolverlövessel megölték*. A *basa* szolgáját, aki védelmére kelt urának, súlyosan megsebesítették. A gyilkosok elmenekültek.

Orosz támadás Bulgária ellen

Pétervár, szeptember 9. (Magyar Távirati Iroda.) A *Nowoje Wremja* heves támadást intéz Bulgária ellen, mert mindenképen ellene szegül az entente-hatalmak érdekeinek. A lap elkéséredéssel állapítja meg, hogy *Bulgária éppen akkor árulta el Oroszországot, amikor legnagyobb szükség volna a segítségére*.

A bolgár miniszterelnök

a nyugati békéről

Szófia, szeptember 9. (Magyar Távirati Iroda.) *Radoslawow* miniszterelnök a bolgár képviselők előtt nyilatkozott a helyzetről. Kü-

lönösen nagy feltűnést keltett a miniszterelnöknek az a kijelentése, hogy nyugaton a közeli béke bizonyos jelei észlelhetők.

A Dardanellák ostroma

A török főhadiszállás jelentése

Konstantinápoly, szeptember 9. A főhadiszállás jelentése a Dardanella-frontról:

Az Anaforta-szakaszon a hó 6-ikáról 7-ikére virradó éjjel Mestantepe Azmak felé kiküldött felderítő oszlopaink behatoltak az ellenséges lövészárkokba és két gépfegyvert zsákmányoltak felszereléssel együtt, továbbá tizenöt municions ládát és husz puskát. A gépfegyvereket most az ellenség ellen alkalmazzuk. Tüzelésünkkel elpusztítottunk egy municióval megrakott angol kórházvonalat, amelyen ennek következtében robbanás történt.

Az Ari Burnu-szakaszon semmi jelentős esemény.

A Sedil Bahr-szakaszon az ellenséges torpedónaszádok egy lekötött léghajó megfigyelése közben néhány percig lötték a jobb és a balszárnyon levő állásainkat, de semmi említésre méltó kárt nem okoztak.

Tengerszorosi ütegeink szeptember 7-én elhallgattatták az ellenséges ütegeket, amelyek a balszárnyon levő állásainkat lötték. Ugyanezen ütegek Morulimannál szétszórták az ellenséges csapatokat.

A többi fronton semmi jelentős esemény.

Nem szabad fogadni a Dardanellák elestére

Krisztiania, szeptember 9. (Magyar Távirati Iroda.) Az angol kormány a Dardanellák elestére való minden fogadást betiltott, mivel a fogadási kvóta 90 százalékról 20 százalékra esett.

A hortobágyi halastavak

A bérleti szerződés módosítása

A belügyminiszter tudvalevően jóváhagyta a város közgyűlésének határozatát, amelynek értelmében a Hortobágyon épülő halastavakra a Haltenyészti Részvénytársasággal köt bérleti szerződést. A részvénytársaság a szerződési tervezet szerint 1916. március 1-től számítandó tíz esztendőre kapja bérbe a nyolc halastavat és a körülötte levő 50 holdnyi területet, a halgazdasághoz szükséges berendezés céljára. A miniszter Király József és Fejér Ferenc dr. törvényhatósági bizottsági tagoknak a közgyűlési határozat ellen beadott felekezéseinek, valamint a földművelésügyi miniszternek az ügyben adott véleménye alapján vizsgálta felül Debrecen város bérletszerződési tervezetét és azzal hagyta jóvá, hogy a polgármester a Haltenyészti Részvénytársaság által hozzá intézett kötelező kijelentéseket, illetve helyesbítéseket vegye tárgyalás alá a szerződés aláírása előtt és illessze be azokat a végleges szerződésbe.

Apollo

Ma, pénteken
Előadások 5 és 7 órákor félhelyárak, 9 órákor
rendes helyárak, folytatólagos bemenet.

Az idei szezon első nagy slagera!

Felrobbant aknák

kém-dráma 4 felvonásban.

A budapesti „Omnia” ezzel a slaggerrel nyitotta meg új évadját és a legnagyobb siker mellett két héttig tüzte műsorára.

Kitünő kísértő műsor!

Magoss György dr. városi főügyész az újabban felmerült tételre vonatkozólag tárgyalta a Haltenyészti Részvénytársaság megbízottaival és néhány újabb pont kerül bele a szerződésbe, amelyek a város érdekeinek megvédésére irányulnak. Körülményesebben és minden kétséget kizáróan sikerült meghatározni a halastavak vízzel való ellátásának védelmezésére irányulnak. Körülményesebben és minden kétséget kizáróan sikerült meghatározni a halastavak vízzel való ellátásának védelmezésére irányulnak. Körülményesebben és minden kétséget kizáróan sikerült meghatározni a halastavak vízzel való ellátásának védelmezésére irányulnak.

Tárgyalások anyagát képezte a haltelepítők vízzel való ellátásának kérdése is. A Haltenyészti Részvénytársaság azt kívánta, hogy a város lássa el a teleltetők célját szolgáló vízkészítőt is vízzel. Ezzel a kívánsággal szemben a városnak az az álláspontja jutott érvényre, hogy a város csak a halastavakat köteles megtölteni vízzel. A teleltető vízellátására való berendezés a társaság dolga. A szerződésben ez az álláspont van lefektetve. — A szerződés aláírása után fogják megoldani, hogy a társaság a teleltető vízellátását a saját költségére rendezi be, vagy pedig megcsinálhatja az üzemeltetés terhére, mely esetben a fele költség a várost terheli és a berendezés 10 év múltán a városé.

Azt is kívánta újabb a társaság, hogy a halak beraktározásához 3 km. hosszú iparvágány létesíttessék. A város ennek létesítését sem vállalja, abba azonban hajlandó beleegyezni, hogy az üzemeltetés terhére építtessék meg, mely esetben a bérlet lejártá után a vágány a városé marad. Ezt a kérdést is később fogják eldönteni. Ha pedig az az eset állna elő, hogy a tíz évi bérleti időtartam alatt bármi okból a halastavakat nem lehetne vízzel megtölteni és az üzem folytonossága megszakadna, akkor a bérletet egyszerűen kitörlék a tíz éven túl annyi idővel, amennyi ideig az üzem szünetelt.

Ezek a főbb pontozatok kerülnek bele még a szerződésbe, amelynek aláírása a napokban meg fog történni.

Intézkedett a városi tanács, hogy most már a halastavakra vonatkozó vízjogi engedélyezés kérdése nézve ismét vétessenek fel a tárgyalások Hajdumegye alispánjával.

HIREK

A kollégium tanévnyitó ünnepe

A debreceni református kollégium ma délelőtt tartotta az 1915-16. iskolai évet megnyitó ünnepélyét, amely délelőtt 10 órákor istentisztelettel kezdődött a Nagytemplomban. Az istentiszteleten megjelentek: Baltazár Dezső dr. püspök, Degenfeld József gróf egyházközségi főgondnok, a debreceni m. kir. tudományegyetem tanácsa, a debreceni tanintézetek képviselői és Márk Endre udvari tanácsos polgármester vezetése alatt a városi tanács tagjai. A fennállóénekek és az előének után a kollégiumi kántus énekelt, majd Veress István dr. tanítóképző intézeti igazgató mondott szép imádságot és a záróénekekkel véget ért az istentisztelet.

A templomi ünnep után a kollégium disztermében folyt le az évnyitási aktusa. — Kun Béla dr. kollégiumi igazgató mondott nagyhatású megnyitó beszédet, amelynek mélyenjáró gondolatai, tömör tartalma mindvégig lebilincselve tartotta az egybegyűlteket figyelmét. Beszédében a nevelés és oktatás viszonyát fejtegetvén könnyen gördülő stílusban, kimutatta, hogy a magyar reformátusság iskolái, közöttük elsősorban a debreceni főiskola, a maguk benső egységében fogták fel a nevelés és oktatás lényegét és ennek a felfogásnak megfelelően gyakorolták a nevelést és az oktatást. Az általános figyelemmel fogadott megnyitó beszéd után Bernolák Nándor dr., az egyetem rektora üdvözölte a kollégiumot, igen

meleg szavakban emlékeztetve meg az ősi főiskola kulturális és hazafias érdemeiről. Ezután Baltazár Dezső dr. püspök válaszolt a kollégiumi igazgató üdvözlő beszédére és kiützte az új tanév programját eme szavakkal, hogy az új Magyarország számára neveljen profétákat és apostolokat a főiskola. — Végül Márk Endre udvari tanácsos polgármester a város tanácsa nevében köszöntötte a tanári kart és örömeinek adott kifejezést az új tudományegyetem és a régi főiskola között látható egyetértő és közös működés fölött és ígérte, hogy Debrecen városa továbbra is a legmesszebbmenő jóindulatot fogja tanusítani a főiskola ügyeiben.

A debreceni református egyház részéről most elmaradt a szokásos üdvözlés.

— Halálozás. A debreceni kereskedő-világ egyik régi, tekintélyes alakja, Biró József, hosszas betegség után tegnap délelőtt 69 éves korában elhunyt. Biró József évtizedeken át előkelő szerepet vitt Debrecen társadalmi életében és mint a becsületes magyar kereskedő típusa, általános tiszteletnek és közbecsülésnek örvendett. Hosszu ideig volt társtulajdonosa a Csanak-cégnak, később a Gerébi Fülöp utódai-cég tulajdonosa lett. Tevékeny részt vett minden olyan akcióban, amely Debrecen közgazdasági életének felvirágoztatására irányult. — Résztvett a Debreceni Kölcsonös Segélyező Egylet alapításában, amelynek igazgatósági tagja volt; több mint egy évtizeden át pénztárnoka volt a Kereskedő-Társulatnak és általában minden olyan akció számíthatott az ő lelkes, energikus közreműködésére, amely a debreceni kereskedelem előbbrevitelének ügyét célozta. — Később, amikor betegség támadta meg szervezetét, visszavonult az aktív kereskedelmi pályáról és az István-gőzmalomnak lett főtisztviselője. Az elhunytat kiterjedt, előkelő család gyászolja. Temetése holnap, pénteken délután fél 5 órákor lesz a Kut-utca 1. számú gyászházból. A család a következő gyászjelentést adta ki:

A legmélyebb fájdalomtól sujtva tudatjuk, hogy a felejthetetlen jó férj, szeretett édes atya, jó testvér, nász és rokon: **Biró József** István-gőzmalom tisztviselő, életének 69-ik, boldog házasságának 35-ik évében, hosszas betegeskedés után, f. évi szeptember hó 8-án délelőtt 11 órákor csendesen elhunyt. Drága halottunkat szeptember hó 10-én délután fél 5 órákor fogjuk a református egyház szertartása szerint Kut-utca 1. számú gyászházban tartandó ima után a Kossuth-utcai sírkertben örök nyugalomra helyezni. Debrecen, 1915. szeptember 8. Áldás és béke lengjen porai felett! Bánatos özvegye: Biró Józsefné szül. Tóth Julia. Gyermekai: Ilona férjével Szurkán Sándorral és gyermekeivel, Irén, Jenő feleségével Neuhauser Irmával és fiával, Andor.

URANIA

Debrecen legnagyobb, legelőkelőbb mozgója
RUYHAX-THE. — TELEFON 12-51.

Péntek — Szombat — Vasárnap
Szeptember 10—11—12-én

Hőseink diadalintja Galiciában

Gorlicetől Grodeken, Chyrowon, Samboron, Turkán, Stryjen, Przemysl, Lembergen Hamlonkán át Rawaruskájig. Szurmaj altábornagy és Pál Alfred doktor orsz. képviselő, kormánybiztos igazolják, hogy a mozgófelvételek tűzvonalban — egyszer 600 méternyre a muszkától — a legelső csatában készültek.

A képviselő ur

főszereplő HESPERIA

társadalmi dráma 3 felvonásban.

Botránys házasság vigjáté .

Előadások kezdete 6 órákor, rendez. helyár.
Szombat, vasárnap 3—5-ig félhelyár.

Testvére: Katalin özv. Löw Zsigmondné. — Unokahuga: Mariska férjével Rieger Gusztávval. Unokaöccse: Dr. Biró Sándor nejevel és gyermekével. Biró Géza. Sógora és sógor-nője: özv. Schlosser Gusztávné gyermekeivel, Tóth Ferenc nejevel, dr. Horváth Károly és neje családjával. Násza: özv. Szarukán Sándorné családjával, Neuhauser Tamás családjával. Valamint az összes rokonság nevében is.

— **Debrecenfalva** felépítésének költségére a következő újabb adományok érkeztek a polgármesteri hivatalba: Szabó István adópénztárnok 400 kor. névértékű hadikölcsönkötvény, a katolikus népszövetség által rendezett előadás jövedelméből 100, Darvas Béla 100, városi napi díjas hajduk 36,50, Mandel Samu 30, Dorsch Hugóné 15, dr. Szőke Antalné Mandel Ella 10, Rosenberg Sándor 10, Bartók Ágoston 10, az Uranusban rendezett előadás jövedelméből 10, Máv. raktári személyzet 10 korona.

— **Beírás a kereskedő-tanonciskolába.** A ránc jövő iskolai évre a kereskedő-tanoncok beírása f. évi szept. hó 9-én, *csütörtökön*, 10-én, *pénteken*, 11-én, *szombaton* és 12-én, *vasárnap* d. e. 10—12 órákor fog végbemenni. A jelentkező tanoncok az iskola kapusától bejelentő lapot kapnak, amelyet a főnök tölt ki és ir alá. E lappal a tanuló beírás végett jelentkezik az igazgatónál. Az első ízben beiratkozó tanoncok tanoncszerződésüket, utolsó iskolai, továbbá születési és újraoltási bizonyítványukat kötelesek felmutatni. A beíráskor az I. félévi tandíj fejében 20 K, társulati tagok tanoncai részéről 16 K fizetendő. A *javító vizsgálatokat* szept. hó 9-én, *csütörtökön* d. u. 3—5 órákor és szept. hó 12-én, *vasárnap* d. e. 10—12 órákor tartjuk meg. A tanonctartó főnök urak az 1884. évi XVII. t.-c. rendelkezése értelmében tanoncaikat azonnal az év kezdetén, vagy az iskolai év folyamán felfogadott tanoncot évközben is a felfogadás után azonnal kötelesek az iskolába beírni. Súlyos háborus körülményekre való hivatkozással a felmentés iránti kérelmek kellő okiratokkal felszerelten az iskola igazgatóságához a beíráskor intézendők.

— **A Katona-Otthon estéje.** Szorgalmasan folyik az előkészület a debreceni Katona-Otthonnak a Debrecenfalva felépítési költségének javára rendezendő szombati művészestéjére. — Az érdeklődés Ferenczy Gyula dr. egyetemi tanár, a Katona-Otthon buzgó tevékenységű igazgatójának előadása köré csoportosul, amely számot fog adni a Könygráztben állomásozó 39-esek ottani életéről és a Katona-Otthon ottani fiókjának megnyitásáról. Szerepelnek az estén Babits Vilma budapesti operaénekesnő, Max Kacievicz berlini operaénekes, Kovács Lulu, a debreceni szintársulat tagja, aki Iványi Sándorral együtt fog előadni egy mulattató tréfát, Szigeti Jenő is kacagtató számokat fog előadni. Belépő-jegyeket a Katona-Otthonban lehet váltani.

— **A felszabadított Lengyelország.** Száz éve annak, hogy az 1815. évi bécsi kongresszus, amely Napoleon bukása után Európát volt hivatva újból felosztani, a lengyel királyságot Posen és Galicia kivételével Oroszországnak ítélte oda. Sándor cár még a kongresszus évében egy nagyherceget küldött alkirályi minőségben Lengyelországba, amelyben azután tüzzel-vassal folyt az oroszosítás és 1863-ban még a nevé is eltörölték Lengyelországnak: Privizljanszkij krajnak, Visztulamenti területnek nevezte el ezt az országot. Egy egész évszázad múlt el azóta és egy újabb világháborúnak kellett bekövetkeznie, hogy a cári zsarnokság alatt szenvedő Lengyelország felszabaduljon az orosz iga alól. Hogy a központi hatalmak nagy offenzívájának jelentőségét kellőképpen értékelhessük, meg kell említenünk, hogy a felszabadított Lengyelország területe 127,319 négyzetkilométer és lakóinak száma 11,360,000. Nagysága legjobban megközelíti Romániát (131,000 négyzetkilométer) és lakossága magában egyesítheti Belgium (hat és kétharmad milli) és Németalföld (5 millió) népességét. Az ország tíz kormányzósága (Kalis, Kielce, Lomza, Lublin, Radom, Piotrkow, Plock, Siedlec, Suwalki és Varsó) közül négy

és pedig Kielce, Lublin, Radom és Siedlec Lengyelországnak 1795. évi harmadik felosztása alkalmával már egy ízben a monarchia uralma alatt állott. Akkoriban az osztrák határ közvetlenül Brest-Litovsk alatt volt, amelyet tudvalevőleg Arz gyalogsági tábornok hadteste foglalt el.

— **Megvette a város az ezer juhot.** Megírtuk, hogy Gruner Lipót városi gazdasági tanácsnok a város tanácsától juhok beszerzésére nyert megbízatást. Ennek megfelelően Gruner tanácsnok 1000 juhot vásárolt, amelyeket ma szolgáltatót át az eladó. A juhok párja átlagban 120—130 koronába került.

— **Nevelő intézetekbe** szükségesek kellek, fiókos tiükör, haj-, ruha-, fogkefék, fésűk, ollók, iskolai táskák, stb. nagy választékban beszerezhető **Mentze Henrik** újdonságok áruházában Debrecen, Piac-utca 38. sz.

— **A nyomorgó amerikai magyar bányászok.** Az amerikai „Szabadság” írja: A congói, modoci, murray-i, city-i és a többi Hocking-völgyi szénbányák körül évekkal ezelőtt valószínűs magyar falvak keletkeztek. Szabolcsi, zempléni, ungi, zalai, abauji magyarok építettek, akik bár otthon sohasem kutatták a föld méhét, a bányatársaság legkedveltebb bányászai lettek. Csak úgy ömlöttek a fekete gyémánttal megrakott kocsik a bányákból, amelyekben a magyar falvak magyar, bányában tán sohasem járt acélzimu fiait vájták, csákányozták a dus szénereket. Virágos kertek közt álló muskátlis ablaku házikójában nem volt nagyobb ur az egész vidéken a magyar bányásznál, aki szabad idejében halászott, vadászott, úgy, mint az ungi, szabolcsi földesur. Pénzzel megrakodva ment el Congoról s a többi magyar faluból az újságügynek, a könyvtár, az isten igéjét hirdető missziós lelkész s büszkén emlegették a Hocking-völgyi bányászok jólétét a városokban, gyárakban küzködő magyarjai között. Annak az irigyelt jólétnek azonban ma már vége van. Újévkor lezárták a bányákat, elköltözött a bányatársaság más államba, ahova a bányászok részint szívükhöz nőtt házaik, részint a társaság új bányáinak rossz híre miatt nem követhették. Hét hónapja mult, hogy a Hocking-völgyi bányászok téltelenségre vannak kárthatatva, elértektelenedett szomorú hajlékaikban. Gyárat, ahol dolgozhatnak, hét határban sem lehet találni, munkát nyújtó nagy farmok sincsenek a környéken, nincs hát mód a megélhetésre. Hosszu hónapok óta elfogyott a megtakarított pénz is és nemrég bekopogtatott az éhínség az annakelőtte gyermekkacajától, ma meg éhező gyermekek s fájdalmas szívű anyák zokogásától hangos bányászthonokba.

— **Hősök temetése.** A Ferenc Szalvátor főherceg megfigyelő kórházban meghalt Zupan Johan 19. ezredbeli közkatona és Dankó Fedor csukaházai születésű közkatona, temetésük szeptember 10-én délután 3 órákor a közös csapatkórházból.

— **1000 pár női schewro cipő,** amerikai, olcsó vétel folytán páronként 12 koronáival eladó. Nagy Cipőáruház, Hatvan-u. 8. sz. Ugyanott iskolai cipők kaphatók.

— **Fertőtlenített ócska és új tankönyvek** az összes iskolák részére kapható Hegedűs és Sándornál, főposta mellett.

— **Tankönyvek féláron Harmathynál,** Fűvészkeret-u. 14.

— **Alföldy Károly** tánciskolájában az őszi tanfolyam úgy kezdő, mint haladó növendékek részére szept. hó 11-én megnyílik. Beiratkozni lehet Péterfia-utca 2. szám alatt.

— **Hatóságilag fertőtlenített új és ódon tankönyvek** minden iskola részére kapható Aczél antyuariumában, Első Takarékp. palota.

— **35 dekás tábori postadobozok,** melyben a harctérre élelmszeren kívül minden kiülhető, 20 fillérjével kaphatók Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában, Debrecen, Piac-utca 49. és minden dohánytőzsdében.

SZÍNHÁZ

MŰSOR:

PÉNTEK: *Van-e babája?* énekes bohóság.
SZOMBAT: *Buksi,* operett.

Apró hirdetések

Napi 2 liter tejet, lehetőleg reggelit, — **gazdálkodó házból,** keresek. Naponta érte küldök. Darabos-u. 33.

Jó házikosát bentékezésre kerestetik egy úr részére, **esetleg lakással,** (butorozott külön bejárattal szoba villanyval), ajánlatok árral kiadókba.

Butorozott szobát villanyvilágítással szolid, intelligens családnál keres intelligens uriember, esetleg kosztal. Ajánlat árral kiadókba.

Kiadó 20 hold tanyaföld Kis-Ebesen. — Ertekezhetni Vár-utca 4.

Dohányssineg használt, de jó állapotban igen olcsón kapható Neumann Nándor és Tsa cégnél Hatvan-u. 8. sz.

Záros könyvhasználat megvételre kerestetik. Cim: Diakonissza otthon, Ispótytelep 12.

Munkásember felvétetik a kiadóban.

Használt jókarban lévő könyvszekrényt kerestünk kölcsön, míg a háboru tart. „Katona-Otthon.”

Kapcsolódulak bármilyen felirással kaphatók a kiadóban.

Lakbörlet szabályzat Kiadó cédulák bármilyen felirással kaphatók a kiadóhivatalban.

Matkulatur papíros Kapható a kiadóban.

Zománc címtábla megrendelhető Hoffman és Kronovitz cégnél Piac-u. 49.

Boros hordók!!

500 hektó új, 250 hektó használt, 25 litertől 650 literig. Továbbá új zsiros hordók minden nagyságban kaphatók hordógyáramban.

Báró Györffy Miklós
Nap-u. 4. Interurban-telefon 12-83.

SOMOSSY LÁSZLÓ

DEBRECZEN, Kistemplombazár
HAJDUVÁRMEGYE SZÁLLÍTÓJA.

Intézetek fehérneműek

előírás szerint.

Paplanok — matracok — flaneltakarók — zsebkendők — esőernyők — harisnyák — asztalneműek

nagy választékban!

16—18 éves fiu

hetesnek

felvétetik

Piac-utca 49., II. udvar.

Meszet

fertőtlenítési eszközre és pedig darabos minőségben . . . . . à K. 350.— osztályozatlan minőségben . . . . . à K. 300.— építő minőségben . . . . . à K. 270.— **10000 kgm-ként** ab gyártelep Belényes-Sonkolyos (Bihar m.) bármely állomásra a legjobb kivitelben azonnal szállít a

SZEGEDI BANKEGYESÜLET R. T.
SZEGED.